

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Bakalářská práce

2011

Eliška Chmelová

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Eliška Chmelová

**Vývoj odborného a veřejněpolitického
diskursu ve vybraných
dokumentech protidrogové politiky ČR**

Bakalářská práce

Praha 2011

Autor práce: **Eliška Chmelová**

Vedoucí práce: **Mgr. Magdalena Mouralová**

Datum obhajoby:

Bibliografický záznam

CHMELOVÁ, Eliška. *Vývoj odborného a veřejněpolitického diskursu ve vybraných dokumentech protidrogové politiky ČR*. Praha, 2011. 74 s. Bakalářská práce (bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií. Katedra sociologie. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Magdalena Mouralová.

Anotace (abstrakt)

Práce se zabývá vývojem určitých částí diskursu mezi tvůrci veřejněpolitických a odborných dokumentů protidrogové politiky mezi lety 1993 a 2010. Hlavní výzkumná otázka tedy zní: Jaký panuje diskurs mezi tvůrci těchto dokumentů? V práci se snažím zjistit, jestli se tento diskurs v průběhu let měnil a jak. Analyzuji vybrané dokumenty, které jsou klíčové pro tvorbu protidrogové politiky. Ta od svých počátků do současnosti prodělala určitý vývoj. Práce zkoumá, jak se vyvíjelo pojmenování problému, pojmenování samotných uživatelů a přístupy k navrhovanému řešení. Obsahová analýza, která je zaměřená na skryté významy v použitém jazyce, odkrývá postoje a pohledy tvůrců na drogovou problematiku. Práce popisuje vývoj protidrogové politiky v České republice v daném období a v tomto kontextu pojmenovává hodnotové směřování klíčových dokumentů protidrogové politiky. Jako teoretický rámec jsem pro svou práci zvolila teorii diskursu, která předpokládá, že způsob, jakým se autoři textů vyjadřují o drogové problematice, má vliv na situaci samotných uživatelů.

Abstract

This paper deals with a development of certain aspects of discourse between authors of technical and policy science papers pertaining to antidrug policies in time period of 1993 - 2010. The basic question of my research is: What kind of discourse has been taking place among the authors of these documents? I try to assess whether this discourse has changed over the years and how. I analyze those selected documents that were essential for establishing of antidrug policy and development this policy has undergone from the beginning until now. My paper examines progress and changes in labeling the problem itself, labeling of actual users and approach to proposed solutions. Analysis of content focuses on hidden meanings in the language used and uncovers attitudes and

opinions of the authors in regard of drug problem. My study also describes the development of antidrug policy in Czech Republic during the above mentioned period and in this context describes and labels those aspects of system of values that have served as basis for key documents of antidrug policy. As a theoretical framework I have chosen a theory based on premiss that language used by authors of the documents also has impact on the situation of the actual users themselves.

Klíčová slova

Diskurs, protidrogová politika, tvůrci veřejněpolitických a odborných dokumentů, drogy, vývoj protidrogové politiky, diskursivní analýza.

Keywords

Discourse, antidrug policy, authors of public policy and professional documents, drugs, development of antidrug policy, policy of discourse.

Rozsah práce

82946 znaků včetně mezer

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne ...

Eliška Chmelová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala zejména své konzultantce Mgr. Magdaleně Mouralové, dále Mgr. Janu Morávkovi, Ph.D., Mgr. Martinu Nekolovi a své rodině za cenné a užitečné rady a připomínky.

Institut sociologických studií

Projekt bakalářské práce

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra sociologie a sociální politiky

PROJEKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Eliška Chmelová

eliska.chmelova@seznam.cz

Konzultant:

Mgr. Magdalena Mouralová

Předpokládaný název práce:

Vývoj odborného diskursu v (proti)drogové politice v ČR

1. Úvod

Ukončení totalitní vlády v roce 1989 znamenalo pro Českou republiku obrovské změny. Začala se budovat demokracie a spolu s ní i nový společenský systém. Tento politický převrat se dotkl snad všech sfér společnosti. Proběhly změny politické a spolu s nimi změny ekonomické a sociální. V důsledku toho, že se po revoluci otevřely hranice, se také rozvinul obchod s nelegálními drogami. Za vlády komunismu se v Čechách nelegální drogy objevovaly jen zřídka a většina výrobců je distribuovala jen úzkému, dobře známému okruhu lidí, nebo je vyráběla pro vlastní spotřebu (Trávníčková, 2001).

Mezinárodní obchod s návykovými látkami byl prakticky nemožný. V devadesátých letech se ale dostupnost různých druhů nelegálních drog prudce zvýšila. A rozvinul se vedle mezinárodního drogového trhu i trh domácí.

Stát začal reagovat na problémy spojené s užíváním drog, které může mít závažné důsledky pro jedince, ale i pro celou společnost. Individuální dopady užívání drog pro jedince mohou být například narušení fyzického i psychického zdraví, rozpad

nebo poškození osobních, rodinných i pracovních vztahů. Závislost na ilegálních drogách můžeme považovat za sociální problém. Dopady závislosti se totiž dotýkají celé společnosti. Stát zajišťuje zdravotní i sociální péči uživatelů. Zároveň je s užíváním drog často spojená kriminalita, nezaměstnanost nebo sociální vyloučení.

Počátkem devadesátých let se začala tvořit protidrogová politika. V této oblasti se zapojilo mnoho organizací s různým záběrem působnosti. I přes uvolnění přístupu nestátních organizací k problému, měl hlavní úlohu stát. Stejně tak, jako se rozvíjel obchod s drogami a rozšiřovalo se užívání ve společnosti, musela se protidrogová politika přizpůsobovat aktuální situaci a za dvacet let existence prodělala určitý vývoj. Tento vývoj úzce souvisel s tím, jak se vyvíjel diskurs ve společnosti. Diskurs je soubor názorů, postojů a pocitů považovaných v dané společnosti za normální (Durnová, 2010). Já se zaměřím na diskurs panující mezi odborníky. Způsob, jakým je problém vnímán mezi odborníky a jak na něj odborníci pohlíží, má přímý vliv na tvorbu politiky v dané oblasti a tedy i na situaci mezi uživateli drog a dealery. Jsou to právě odborníci, kteří předkládají politikům návrhy na řešení situace. Diskurs předpokládá, že významy projevující se skrze jazyk mluvený i psaný mají vliv na situaci určité skupiny, které se daná záležitost týká. Diskurs budu zkoumat přes jazyk používaný ve státních dokumentech. Pokusím se diskurs panující mezi odborníky identifikovat a zjistit, jestli se nějak v průběhu doby měnil.

Předpoklad mé práce je tedy tvrzení, že jazyk používaný v dokumentech protidrogové politiky má vliv na problém samotný. Když se například určitá situace nazve problémem, už toto pojmenování tihne k potřebě navrhovaného řešení. Utváření diskursu je proces, který není zcela zřejmý, ale jak jsem popsala výše, jsme v něm zapojeni všichni. A vláda utváří protidrogovou politiku, i když na doporučení odborníků. Politická orientace vlády tedy může mít vliv na protidrogovou politiku. V pravidelných obdobích se od roku 1993 střídala pravice a levice. Po pravicovém nástupu dlouhou dobu byly vlády spíše levicově orientovány a nyní se opět voliči přiklánějí na stranu pravice. Výsledky voleb jsou také součástí diskursu, který se mění. Jak se měnily vlády s různou politickou orientací, mohlo to mít i vliv na diskurs panující mezi odborníky. Proto si ve své práci pomyslně oddělím jednotlivá období různých vlád a budu diskurs zkoumat vždy v daném období. Prvním premiérem České republiky byl Václav Klaus a s první vládou vládl do roku 1996. Klaus sestavil i druhou vládu, ta však stála v čele státu jen do roku 1998 a skončila podáním demise Václava Klause. Obě tyto

vlády byly politické a převažovalo pravicové zaměření. Poté následovalo půlroční období úřednické vlády Josefa Tošovského. Ještě téhož roku se stal premiérem Miloš Zeman, který vládl do roku 2002. Levice vládla až do roku 2006 a jejími předsedy byli Vladimír Špidla, Stanislav Gross a Jiří Paroubek. V roce 2006 se stal premiérem Mirek Topolánek. Vedl dvě vlády, jednu do roku 2007 a druhou do roku 2009, kdy podal demisi a nastoupila opět úřednická vláda, tentokrát pod vedením Jana Fischera. Nyní je předseda vlády Petr Nečas.

Budu se zajímat o protidrogovou politiku od roku 1993. V tomto roce, po čtyřletém období možného rozvoje drogové problematiky zřídila vláda Meziřesortní drogovou komisi. Pod názvem Rada vlády – Meziřesortní drogová komise fungoval tento poradní orgán do roku 2002. V tomto roce byla tato komise přetransformována a přejmenována na Radu vlády pro koordinaci protidrogové politiky. V této podobě působí do dneška. Tato rada patří mezi poradní a pracovní orgán vlády a předkládá jí klíčové dokumenty. Národní strategii protidrogové politiky a akční plán realizace národní protidrogové politiky. Protidrogová politika v ČR funguje na třech úrovních, na národní, krajské a místní. Já se zaměřím pouze na národní politiku. Podle jednotlivých dokumentů budu zkoumat, jaký panuje v protidrogové politice diskurs a jestli se v průběhu doby měnil.

2. Výzkumný cíl, výzkumné otázky a klíčové pojmy:

Cílem mé práce budu analyzovat odborný diskurs v protidrogové politice a zjistit, jestli se v průběhu let tento diskurs odborníků měnil. V případě že ano, pokusím se vysvětlit jak, kdy a proč se tento diskurs měnil. Zároveň budu zkoumat, zda měla na panující diskurs vliv politická orientace vlády.

Výzkumné otázky:

- Jaký je diskurs v protidrogové politice?
- Jak odborníci pojmenovávají drogový problém ve státních dokumentech?
- Měnilo se toto pojmenování od roku 1993 do současnosti?
- Jak popisují odborníci situaci o stavu drog v ČR?
- Měnil se tento popis a náhled odborníků od roku 1993 do současnosti?

- Jak odborníci zdůvodňují potřebu existence protidrogové politiky a potřebu se situací zabývat?
- Měnilo se toto zdůvodnění v průběhu existence ČR?
- Jak odborníci pojmenovávají samotné uživatele drog?
- Měnilo se toto pojmenování od roku 1993 do současnosti?
- Jak pojmenovávají potřeby uživatelů?
- Měnilo se toto pojmenování od roku 1993 do současnosti?
- Na koho je zaměřeno navrhované řešení?
- Změnila se cílová skupina navrhovaného řešení?
- Koho má navrhované řešení chránit především?
- Jestliže se diskurs změnil, můžeme tyto změny vysvětlit nějakými zřejmými změnami, které proběhly v protidrogové politice? (např. politické změny, změny ve vedení příslušných úřadů)?
- Jestliže se diskurs změnil, jak?
- Kdy tyto změny proběhly?
- Mělo na změny diskursu vliv, jestli zrovna vládla vláda orientovaná spíše levicově nebo pravicově?

Klíčové pojmy:

- Protidrogová politika, diskurs, odborníci

3. Teoretické východisko:

Jako hlavní teoretické východisko použijí teorii diskursu. Diskurs je souhrn postojů a názorů, který momentálně převládá ve společnosti. Těchto diskursů může být ve společnosti několik, protože se objevují různé názorové proudy. Ten, který je zrovna nejrozšířenější, tvoří základ pro tvorbu opatření a zákonů, které naši společnost řídí. V „souboji“ diskursů nemusí vždy zvítězit jeden konkrétní, ale politika může být tvořena kompromisem nebo syntézou různých diskursů (Durnová, 2010).

Diskurs klade veliký důraz na jazyk a na to, jak je používán. Právě skrze jazyk se diskursy projevují ve společnosti. Proto používaný jazyk není jen prostředek pro vyjádření myšlenky, ale je to nástroj moci. Abychom správně pochopili používaný jazyk, musíme hledat skryté významy ukryté v jazyce mluveném i psaném. Způsob

vyjadřování je ovlivněn diskursem, ten můžeme poodhalit, budeme-li zkoumat jazyk (Zábrodská, 2009).

V mém případě budu předpokládat, že způsob, jakým se o dané problematice hovoří v odborných kruzích, má vliv na situaci drogově závislých, protože jazyk utváří realitu a je nástrojem pro dosažení určitého cíle. Skrze jazyk protlačují odborníci svůj názor na situaci a tím ji i utváří. Odborníci mají vliv na politiky, kteří mají rozhodující slovo při tvorbě politiky. Zároveň politici působí na odborníky. Odborníci i politici vystupují v médiích, kde prezentují své postoje a názory. Tímto způsobem ovlivňují i názor široké veřejnosti. Ta uplatňuje svůj názorový diskurs a prostřednictvím voleb vybírá své politické zástupce. Čili diskurs je výsledek interakcí probíhajících ve společnosti.

4. Hodnotové východisko:

Ve své práci budu zkoumat, jak se s postupem času měnil jazyk používaný v dokumentech protidrogové politiky. Nebudu jednotlivá opatření hodnotit a vybírat, které formulace a použití jazyka má lepší vliv na danou situaci. V tomto směru bude má práce hodnotově neutrální. Obecně však vycházím z hodnoty práva na zdraví, ukotvené v Listině základních práv a svobod. Uživatelé drog mají právo na léčbu a zároveň by měli být chráněni i ostatní lidé před nebezpečím, které užívání a obchod s drogami představuje. To je důvod, proč je důležité se protidrogovou politikou zabývat.

5. Metodologie:

Ve své práci použiji diskursivní analýzu. Tato metoda se zaměřuje na jazyk a jeho používání v psané i mluvené formě. Nebere jazyk pouze jako prostředek k vyjádření, ale jako akt, který je sociální realitou a praxí. Diskursivní analýza zjišťuje, jakou roli hraje jazyk při tvorbě sociální reality. Zkoumáním jazyka má výzkumník porozumět sociální realitě a tím napomoci k řešení sociálních problémů. Známe různé přístupy k diskursivní analýze. Jednotlivé směry analýzy se sice liší, ale zároveň se navzájem překrývají. Výzkumník se proto většinou nedrží striktně jedné varianty (Zábrodská, 2009).

Vzhledem k tomu, že užívání návykových látek je společenským problémem a existuje mnoho možných přístupů k řešení tohoto problému, zvolila jsem tuto metodu. „Zvítězí“ ten přístup k problému, který se dokáže prosadit ve veřejném a politickém

diskursu. A prosadí se pomocí jazyka. Podle toho, jak se o současném stavu hovoří, se tvoří určitá opatření. Jestliže by převládl ve společnosti názor, že závislost není společenský problémem a tudíž by nebyla takto pojmenována, jen těžko by se protlačila do politických zájmů. Abychom poznali, jak se k dané situaci přistupuje, musíme zkoumat používaný jazyk.

Budu zkoumat jazyk dokumentů, které vydala vláda ČR. Jsou to buď usnesení vlády, nebo stanovisko k určitému návrhu odborných poradních orgánů nebo dokumenty, které vytvořila Meziresortní drogová komise nebo Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Pravidelné výroční zprávy vydává Národní monitorovací středisko spadající pod Radu vlády. Dále budu analyzovat dokumenty, které vydala příslušná ministerstva. A to Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo vnitra. Budu analyzovat usnesení vlády, záznamy z jednání vlády, zprávy o stavu ve věcech drog a návrhy řešení.

Stanovím si, co přesně budu v těchto dokumentech hledat a porovnávat. Vývoj jazyka používaný v těchto dokumentech budu zkoumat v následujících kategoriích:

1. Pojmenování problému, tedy popis situace a zdůvodnění potřeby se situací zabývat.
2. Pohled na uživatele drog a přístup k nim, tedy pojmenování uživatelů a jejich potřeb.
3. Navrhované řešení, na koho je zaměřeno, koho má chránit a jakou část protidrogového programu prosazuje (prevenci nebo represí).

Největším úskalím mnou vybrané metody je nejspíš to, že diskurs se velmi různí podle směru analýzy a jednotlivých autorů. Výzkumník si tedy sám vybírá, co do diskursu zahrnout a jak jednotlivé významy identifikuje. Zároveň je důležité mít na paměti, že analytik sám je součástí diskursu a má vlastní stanovisko k problému.

6. Literatura a data:

Literatura:

Brokl, L. (1997). Reprezentace zájmů v politickém systému České republiky. Praha: Slon.

Burn, H. (1967). Drogy, léčiva a lidé.

Clemons, R. S. – McBeth, M. K. 2001. *Public Policy Praxis: Theory and Pragmatism: A Case Approach*. New Jersey: Upper Saddle River.

Dundrová, A. (2010). Diskurzivní přístupy v policy analysis, nepublikováno.

Escohotado, A. (2003). *Stručné dějiny drog*. Praha: Volvox Globator.

Franková, Monika. Protidrogové politiky EU, ČR a SRN v kontextu společenského vyvoje. Praha: Karlova univerzita, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií, 2008. 103s. Vedoucí bakalářské práce MUDr. Petr Hava, CSc.

Göhlert, Ch., Kühn, F. (2001). *Od návyku k závislosti*. Praha: Euromedia Group.

Johnstone, B. (2008). *Discourse analysis*. Malden: Blackwell.

Neumannová, Monika Catherine. Role primární prevence v prevalenci užívání ilegálních drog. Praha : Karlova univerzita, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií, 2008. 54 s. Vedoucí bakalářské práce MUDr. Petr Háva, CSc.

Pšeja, P. (2005). *Stranický systém České republiky*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Škorvaga, M. (2007). *Drogy jako politický problém v ČR (1993–2006)*. Praha.

Trávníčková, I. (2001). *Kriminalistika*, ročník 34, Drogová kriminalita – včera dnes a zítra, dostupné. [cit.2010-01-15] z www: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2001/01_04/drogy.html>

Yanow, D. 2006. Philosophical Presuppositions and the Human Sciences. *Interpretation and Method. Empirical Research Methods and the Interpretive Turn*. Eds. Schwartz-Sea, P. – Yanow, D. New York: M. E. Sharpe, s. 3–26.

Vávra, M. (2008). *Diskurzivní analýza v sociologii*.

Zábrodská, K. (2009). Variace na gender: poststrukturalismus, diskursivní analýza a genderová identita. Praha: Academia

Vláda ČR. (2010). Protidrogová politika ČR. [cit. 12. 1. 2010], dostupné z [www: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/protidrogova-politika-72746>](http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/protidrogova-politika-72746).

Ministerstvo vnitra ČR. (2011). Kriminalita. [26. 1. 2011], dostupné z [www: <http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita-146433.aspx>](http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita-146433.aspx).

Data seřazená podle jednotlivých let:

1993

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/E9CCDAED05C5FABAC12571B6006CEAA6 o nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády České socialistické republiky č. 192/1988 Sb., o jedech a některých jiných látkách škodlivých zdraví, ve znění nařízení vlády České republiky č. 182/1990 Sb. a nařízení vlády České republiky č. 33/1992 Sb.

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/BD9BDDCA03C1C3CCC12571B6006E31CA

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/D384D8C547647159C12571B6006E5964

1994

Polanecký, V. (1994). Základy drogové epidemiologie a prevence. Národní koordinátor pro drogovou epidemiologii a prevenci v ČR.

Zdraví pro všechny do roku 2000. (1994). Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky.

1995

k poslaneckému návrhu zákona, kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, ve znění zákona č.

425/1990 Sb., a zákon České národní rady č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních (tisk č. 1896)

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/0378488931D3BA39C12571B6006EBF85

k poslaneckému návrhu zákona, kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, ve znění zákona č. 425/1990 Sb., a zákon České národní rady č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních (tisk č. 1896)

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/0378488931D3BA39C12571B6006EBF85

Hygienická stanice hl. m. Prahy odd, epidemiologie a prevence drogové závislosti. Drogy Info (1995).

1996

organizace a systémové řízení vládní protidrogové politiky, 1996

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/A76D44B994AF709DC12571B6006D0B7C

k aktualizaci koncepce ministerstva vnitra v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti a doktríny Policie České republiky

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/ABBBB762531EE1DEC12571B6006E0F8C

k poslaneckému návrhu zákona, kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (tisk č. 2026)

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/F0A778571A849B37C12571B6006E9B5B

Nešpor, K. (1996). Fit In 2001+, Příručka pro spolupracovníky programu Fit In na středních školách. Praha: Besip.

Zpráva o stavu ve věcech drog v České republice za rok 1996

Tyrlík, M., Bém, P., Zuda, T., Power, R. (1996). Zhodnocení drogové situace v ČR.

Národní koordinátor drogové epidemiologie a primární prevence ČR. (1996). Incidence problémových uživatelů drog v ČR za 1. čtvrtletí 1996. Praha: Hygienická stanice hl. m. Prahy.

1997

usnesení vlády 1997

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/0E44DD05E7EA5B6BC12571B6006BB06D

financování 1997

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/8A4441032B11014FC12571B6006CF4F5

ke Zprávě o bezpečnostní situaci na území České republiky v roce 1997 (ve srovnání s rokem 1996)

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/B3B4F9038655D135C12571B600709CA0

Borníková, Z., Kašparová Z. (1997). Globální přístup k řešení drogové situace v České republice. Praha: Drugs PHARE programme.

Nešpor, K. (1997). Alkohol, drogy a vaše děti. Praha: Besip.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (1997). Koncepce prevence zneužívání návykových látek a dalších sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 1998 – 2000 a minimální preventivní program pro školy a školská zařízení v oblasti zneužívání návykových látek „škola bez drog“

Kašparová, Z. (1997). Drogová scéna v hlavním městě Praze ve vývoji v ČR v roce 1996. Praha: Středisko sociální prevence hlavního města Prahy.

Národní koordinátor drogové epidemiologie a primární prevence. (1997). Incidence problémových uživatelů drog. Praha: Hygienická stanice hl. m. Prahy.

Národní koordinátor drogové epidemiologie a primární prevence ČR. (1997). Incidence problémových uživatelů drog v ČR za 3. čtvrtletí 1996. Praha: Hygienická stanice hl. m. Prahy.

Národní koordinátor drogové epidemiologie a primární prevence ČR: Epidemiologie drogových závislostí Česká republika – 1996. (1997). Praha: Hygienická stanice hl. m. Prahy.

1998

o Koncepci a programu protidrogové politiky vlády na období let 1998 až 2000

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/7FFABD1B23374E8AC12571B6006D92A4

Zákon o návykových látkách

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 27. května 1998

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/ADC919C741C7F585C12571B6006ED623

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 21. ledna 1998

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/838B8A96987168EAC12571B6006FCEEE

o Koncepci a programu protidrogové politiky vlády na období let 1998 až 2000

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/7FFABD1B23374E8AC12571B6006D92A4

1999

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 14. dubna 1999

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/B80C95BAF27B8619C12571B600707BAF

S t a n o v i s k o vlády k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 96)

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/6DFC3EF79EF6EBB9C12571B6006E009D

financování, 1999

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/6D3261473922562AC12571B6006C62AF

o Pravidlech pro čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu na protidrogovou politiku

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/B7C942AA8F3E6485C12571B6006F464E

2000

Změna zákona o návykových látkách

usnesení k plánu 2001- 2004 (2000)

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/625BBD95C6E4C4B8C12571B6006BEA69

k Hlavním oblastem státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím v roce 2001 a sjednocení některých jejích technickoorganizačních pravidel

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/798D2A72CEFFF4E9C12571B6006F51DD

2001

Zábranský, T., Radimecký, J., Mravčík, V., Gajdošíková, H., Petroš, O., Korčíšová, B., Miovský, M., Vopravil, J., Csémy, L., Kuda, A. (2002). Výroční zpráva o stavu ve věcech v České republice v r. 2001 (Annual Report on Drug Situation 2001 – Czech Republic). Praha & Lisabon: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti & EMCDDA.

o změně usnesení vlády z 23. října 2000 č. 1045, o Národní strategii protidrogové politiky na období let 2001 až 2004

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/CE6EC892000009ECC12571B6006D5F9C

Zákon o návykových látkách k návrhu Statutu Rady vlády České republiky - Meziresortní protidrogové komise

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/6980248C86E63669C12571B6006D9BBA

k projektu Analýza dopadů novelizace drogové legislativy

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/C2D60B8C07B7743DC12571B6006ED1C3

Adiktologie Supplementum: Vybrané studie Analýzy dopadů Novelizované drogové politiky v ČR. 2001. Praha: Tišnov

2002

Mravčík, V., Zábranský, T., Korčíšová, B., Lejčková, P., Škrdlantová, E., Šťastná, L., Macek, V., Petroš, O., Gajdošíková, H., Miovský, M., Kalina, K., Vopravil, J. (2003). Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2002 (Annual Report on Drug Situation 2002 – Czech Republic). Praha: Úřad vlády ČR.

změna meziresortní protidrogové komise na radu vlády 2002

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/B16EDC6E61E087B7C12571B6006BAA04

ke zprávě o plnění úkolů uložených vládou s termínem plnění od 1. prosince do 31. prosince 2002

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/2E1999E8AFACE7E3C12571B60070264D

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 3. dubna 2002

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/F1FD25D05359D7EEC12571B6006F5600

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 19. června 2002

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/02E716423E8FC61BC12571B6006FADC0

o Plánu nelegislativních úkolů vlády na období do konce roku 2002 a o Přehledu námětů navržených výhledově pro Plán nelegislativních úkolů vlády na 1. pololetí 2003

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/9AEB0F05DB7DE5CEC12571B60070F916

o Plánu nelegislativních úkolů vlády na období do konce roku 2002 a o Přehledu námětů navržených výhledově pro Plán nelegislativních úkolů vlády na 1. pololetí 2003

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/9AEB0F05DB7DE5CEC12571B60070F916

2003

Mravčík, V., Korčišová, B., Lejčková, P., Miovska, L., Škrdlantová, E., Petroš, O., Radimecký, J., Sklenář, V., Gajdošíková, H., Vopravil, J. (2004). Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2003 [Annual Report on Drug Situation 2003 – Czech Republic]. Praha: Úřad vlády ČR.

Kalina, K. a kolektiv. (2003). Česko. Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády České republiky.

Zákon o návykových látkách

k návrhu na zřízení Poradního výboru pro sběr dat o drogách, změnu Statutu Rady vlády České republiky - Meziresortní protidrogové komise a změny úkolů vyplývajících z Národní strategie protidrogové politiky na období 2001 - 2004

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/494062F9E5AA3818C12571B6006E0B6C

o Koncepti státní politiky pro oblast dětí a mládeže do roku 2007 a k Závěrečné zprávě o plnění Konceptce státní politiky ve vztahu k mladé generaci v České republice do roku 2002

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/A20550A491055303C12571B6006F05EC

k závěrům Projektu PHARE Twinning 2000 Posílení národní protidrogové politiky

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/7024209E0BE981B1C12571B6006F8835

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 26. listopadu 2003

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/5CE7C243E241358AC12571B600704395

o Plánu nelegislativních úkolů vlády na 1. pololetí 2003 a výhledu na 2. pololetí 2003

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/FDD29E58A44F1195C12571B6006C7B31

2004

Mravčík, V., Korčíšová, B., Lejčková, P., Miovská, L., Škrdlantová, E., Petroš, O., Sklenář, V., Vopravil, J. (2005). Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2004 [Annual Report on Drug Situation 2004 - Czech Republic]. Praha: Úřad vlády ČR.

Změna zákona o návykových látkách

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 22. prosince 2004

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/13BBE31F06E11703C12571B60070C955

2005

Mravčík, V., Lejčková, P., Orlíková, B., Petrošová, B., Škrdlantová E., Trojáčková, A., Petroš, O., Sklenář, V., Vopravil, J. (2006). Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2005 [Annual Report on Drug Situation 2005 – Czech Republic]. Praha: Úřad vlády ČR.

Hartnoll, R. (2005). Drogy a drogové závislosti: propojování výzkumu, politiky a praxe: co jsme se už naučili a co bychom se ještě měli naučit. Praha: Úřad vlády České republiky.

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 2. listopadu 2005

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/67B03AF7FBA8C7F5C12571B60070D3EF

2006

Mravčík, V., Chomynová, P., Orlíková, B., Škrdlantová, E., Trojáčková, A., Petroš, O., Vopravil, J., Vacek J. (2007). Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2006 [Annual Report on Drug Situation 2006 – Czech Republic]. Praha: Úřad vlády České republiky.

<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=24329>

Změna zákona o návykových látkách

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 8. listopadu 2006

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/F80A0ECA6F97565DC1257227005EFF38

2007

Mravčík, V., Chomynová, P., Orlíková, B., Pešek, R., Škařupová, K., Škrdlantová, E., Miovská, L., Gajdošíková, H., Vopravil, J. (2008). Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2007 [Annual Report on Drug Situation 2007 – Czech Republic]. Praha: Úřad vlády České republiky.

<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/protidrogova-politika/dokumenty/akcni-plan/souhrnna-zprava-o-plneni-akcniho-planu-realizace-narodni-strategie-protidrogove-politiky-na-obdobi-2005-2006-24344/>

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 24. ledna 2007

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/ADEFBE3704BD90E1C12572680027BA70

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 29. října 2007

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/2157019BA203C700C125756700270CAA

2008

Mravčík, V., Pešek, R., Škařupová, K., Orliková, B., Škrdlantová, E., Šťastná, L., Kiššová, L., Běláčková, V., Gajdošíková, H., Vopravil, J. (2009). Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2008 [Annual Report on Drug Situation 2008 – Czech Republic]. Praha: Úřad vlády České republiky.

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/policie/npdc/clanky.html>

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 19. listopadu 2008

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/EE6FFBB23D793CECC125750C002415C2

2009

Radimecký, J., Janíková, B. a Zábranský, T. (2009) Trendy na drogové scéně v ČR - Ohniskové skupiny s pracovníky nízkoprahových programů: Závěrečná zpráva, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, Úřad vlády České republiky, Praha.

Mravčík, V., Pešek, R., Horáková, M., Nečas, V., Škařupová, K., Šťastná, L., Škrdlantová, E., Kiššová, L., Běláčková, V., Fidesová, H., Nechanská, B., Vopravil, J., Kalina, K., Gabrhelík, R., Zábranský, T. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2009 [Annual Report on Drug Situation 2009 – Czech Republic]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2010.

Změna zákona o návykových látkách

Metodika pro poskytování finančních prostředků vyčleněných za státního rozpočtu na realizaci neinvestičních projektů v oblasti protidrogové politiky MZ pro rok 2009

Tisková zpráva ministerstva zdravotnictví

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 16. listopadu 2009

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/390C9143704DF7FFC125767F0020D68C

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 21. prosince 2009

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/8D60DD5EAF8DB8B2C12576AA006AD99A

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 30.
listopadu 2009

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/C0B76BF78EC13177C12576820031B856

2010

Metodika pro poskytování finančních prostředků vyčleněných za státního rozpočtu na realizaci neinvestičních projektů v oblasti protidrogové politiky MZ pro rok 2010

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 29.
března 2010

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/924F8463B7C1212FC12576F800275D03

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY konané dne 3.
listopadu 2010

http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/66ED1D0AEC74ED00C12577CF0038A9DE

OBSAH:

ÚVOD	3
1 VYMEZENÍ PROBLÉMU, VÝZKUMNÝ CÍL A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	6
1.1 Vymezení problému.....	6
1.2 Výzkumný cíl.....	7
1.3 Výzkumné otázky	7
2 TEORETICKÁ A HODNOTOVÁ VÝCHODISKA	9
2.1 Teoretická východiska	9
2.1.1 <i>Teorie diskursu</i>	9
2.1.2 <i>Tvorba veřejné politiky</i>	9
2.2 Hodnotové východisko	10
3 METODOLOGIE A DATA	11
3.1 Metoda analýzy	11
3.2 Data	12
4 KONTEXT VÝVOJE PROTIDROGOVÉ POLITIKY	14
4.1 Historie drog	14
4.2 Historie protidrogové politiky na českém území	15
4.2.1 <i>Historie protidrogové politiky na českém území před rokem 1989</i>	15
4.2.2 <i>Historie protidrogové politiky na českém území po roce 1989</i>	17
5 ANALÝZA DOKUMENTŮ	21
5.1 Pojmenování problému	21
5.1.1 <i>Odborníci vs. politici</i>	25
5.1.2 <i>Kritika novely zákona z roku 1998</i>	26
5.1.3 <i>Shrnutí</i>	27
5.2 Pojmenování uživatelů.....	28
5.2.1 <i>Shrnutí</i>	31
5.3 Postoje k řešení	32
5.3.1 <i>Shrnutí</i>	36
ZÁVĚR	38
SUMMARY	41

SEZNAM ZKRATEK	42
SEZNAM POUŽITÝCH DAT	43
LITERATURA A ZDROJE.....	48

Úvod

Pád komunistického režimu v roce 1989 znamenal pro celou naši zemi obrovské změny. Začala se budovat demokracie a spolu s ní i nový společenský systém. Tento politický převrat se dotkl všech sfér společnosti. Proběhly změny politické a spolu s nimi i změny ekonomické a sociální. Obrat k demokracii s sebou přinesl i nezamýšlené problémy. Jedním z nich je rozšíření užívání a prodeje návykových látek ve společnosti. Po revoluci se otevřely hranice, čehož hned využili mezinárodní obchodníci s drogami. Postupem času Česko přestalo sloužit jen jako transitní země, ale stalo se i dobrým odbytištěm zahraničních obchodníků s drogami (Trávníčková, 2001). Lidé si užívali nabytou svobodu a měli před sebou lehkou dostupnou širokou nabídku drog ze zahraničí i z domova, kterou jim poskytli prodejci drog. Ti se již nemuseli tolik obávat postihů ze strany státu jako před rokem 1989.

Za vlády komunismu se v Čechách nelegální drogy objevovaly jen zřídka a většina výrobců je distribuovala jen úzkému, dobře známému okruhu lidí, nebo je vyráběla pro vlastní spotřebu (Trávníčková, 2001). Mezinárodní obchod s návykovými látkami byl prakticky nemožný. V devadesátých letech se ale dostupnost různých druhů nelegálních drog prudce zvýšila. A rozvinul se vedle mezinárodního drogového trhu i trh domácí. Z počátku devadesátých let zůstávaly skupiny uživatelů drog stále spíše uzavřené. Otevřenost drogové scény přichází až v druhé polovině devadesátých let, kdy se i domácí distribuce stává plně organizovanou a hierarchizovanou. Drogy se tak stávají běžně dostupným zbožím a věk prvního užití se začíná snižovat (Kalina a kol., 2003. 33-34). Individuální důvody pro užití mohou být experiment, touha uniknout z reality a odreagovat se, zapomenout na své každodenní problémy nebo snaha vyrovnat se svým vrstevníkům.

Změna politického režimu měla také vliv na identifikaci a pojmenování určitých problémů, které existovaly už před rokem 1989, avšak komunistický režim z ideologických důvodů jejich existenci nepřipouštěl. I proto začal stát reagovat na problémy spojené s užíváním drog až po revoluci, kdy byla situace označena jako problematická. Užívání drog můžeme považovat za sociální problém. Může mít totiž závažné důsledky pro celou společnost i pro jedince. Individuální dopady užívání drog pro jedince mohou být například narušení fyzického i psychického zdraví, rozpad nebo poškození osobních, rodinných i pracovních vztahů. Jedinci může závislost značně zkomplikovat život, protože je schopen podříditi závislosti veškerou svoji činnost.

S užíváním drog je často spojená kriminalita, nezaměstnanost nebo sociální vyloučení, což jsou problémy, které si vyžadují celospolečenské řešení (Kalina a kol., 2003). Stát zajišťuje zdravotní i sociální péči uživatelů, což s sebou nese celospolečenské náklady.

Počátkem devadesátých let se začala tvořit protidrogová politika. Do této oblasti se zapojilo mnoho organizací s různým záběrem působnosti. I přes uvolnění přístupu nestátních organizací k drogové problematice, měl hlavní úlohu stát. Stejně tak, jako se rozvíjel obchod s drogami a rozšiřovalo se užívání drog ve společnosti, musela se protidrogová politika přizpůsobovat aktuální situaci a hledat co nejefektivnější řešení. Za dvacet let existence prodělala určitý vývoj. Jakým směrem se politika ubírala, záleželo na hodnotovém zaměření tvůrců. Ve společnosti se vyskytují různé názory na to, které řešení je právě to nejefektivnější nebo nejsprávnější. A názorový proud, který v danou chvíli převládá, se značně promítne do konečné podoby politiky.

Odborníci, politici a úředníci se podílejí na tvorbě veřejněpolitických dokumentů. A právě na postoje a pohledy tvůrců klíčových dokumentů na drogovou problematiku se ve své práci zaměřím. Budu zkoumat určité části diskursu, které panují v daných dokumentech. Diskurs je soubor názorů, postojů a pocitů považovaných v dané společnosti za normální¹ (Durnová, 2010). V těchto dokumentech se jedná o jakousi syntézu názorů jejich tvůrců. Diskurs se projevuje skrze jazyk a lze jej přeložit i jako rozhovor nebo rozpravu (Rejman, 1966. 76). Definici diskursu se budu důkladněji věnovat v kapitole 1.1.

Budu se zajímat o protidrogovou politiku od roku 1993. V tomto roce, po čtyřletém období možného rozvoje drogového trhu a rozšířenosti užívání ve společnosti, zřídila vláda Meziresortní protidrogovou komisi (dále MPK). Pod názvem Rada vlády – Meziresortní protidrogová komise fungoval tento poradní orgán do roku 2002. V tomto roce byla tato komise přetransformována a přejmenována na Radu vlády pro koordinaci protidrogové politiky (dále RVKPP). V této podobě působí do dneška. Rada patří mezi poradní a pracovní orgán vlády a předkládá jí klíčové dokumenty: Národní strategii protidrogové politiky a Akční plán realizace národní protidrogové politiky. Protidrogová politika v ČR funguje na třech úrovních, na národní, krajské a místní.² Já se zaměřím pouze na národní politiku. Podle jednotlivých dokumentů budu zkoumat

---

¹ Profesor Kohoutek ve svém širším pojetí definuje diskurs jako způsob, jak stav věcí popisujeme a vysvětlujeme a jako „kontext“ sociální (Kohoutek, 2006).

² Protidrogová politika funguje i na mezinárodní úrovni.

určité části odborně–politického diskursu v protidrogové politice od roku 1993 do roku 2010.

1 Vymezení problému, výzkumný cíl a výzkumné otázky

1.1 Vymezení problému

Má práce se bude zabývat protidrogovou politikou. Na její vymezení si vypůjčím definici Kiššové. *„Protidrogová politika je komplexní a koordinovaný soubor preventivních, vzdělávacích, léčebných, sociálních, regulačních, kontrolních a dalších opatření včetně vymáhání práva uskutečňovaných na mezinárodní, národní, krajské a místní úrovni. Jejich konečným cílem je snížit užívání drog a/nebo potencionální rizika a škody, které mohou jednotlivcům a společnosti v důsledku užívání drog nastat.“* (Kiššová, 2009. 2)

V tomto kontextu se zaměřím na diskurs klíčových veřejněpolitických dokumentů protidrogové politiky. Koncepční dokumenty jsou výsledkem interakcí různých aktérů. Důležitou skupinou tvůrců dokumentů jsou právě odborníci, politici a úředníci. V práci se budu zajímat o jejich hodnotové zaměření. Když se v práci budu dále zmiňovat o odborně-politickém diskursu, mám na mysli diskurs, který je zastoupen v analyzovaných dokumentech. Konkrétně se zaměřím na způsob, jakým je problém vnímán mezi aktéry veřejné politiky a jakým na něj aktéři pohlíží. Hodnotové zaměření aktérů má přímý vliv na tvorbu politiky v dané oblasti, a tedy i na situaci uživatelů drog. Diskurs totiž předpokládá, že významy projevující se skrze jazyk mluvený i psaný mají vliv na situaci určité skupiny, které se daná záležitost týká. Ve své práci se tedy zaměřím na jazyk a pokusím se identifikovat část diskursu ve veřejněpolitických dokumentech v protidrogové politice.

Předpokladem mé práce je tedy tvrzení, že jazyk používaný v dokumentech protidrogové politiky má vliv na problém samotný. Například nazve-li se určitá situace problémem, už toto pojmenování tíhne k potřebě navrhnout řešení. Utváření diskursu je proces, který není zcela zřejmý, ale jak jsem popsala výše, jsme v něm zapojeni všichni. Diskurs je způsob nazírání na skutečnost a chápání reality v daném čase na daném místě, která se určitým způsobem projevuje v jazyku. Tím dává jazyku limity, protože určuje, co lze do „rozpravy“ zahrnout a co ne. Jazyk, mluvený i psaný, představuje výpovědní hodnotu diskursu a „dokument byl vždy považován za řeč hlasu, odsouzeného nyní k mlčení, křehkou nicméně dešifrovatelnou stopu.“ (Foucault, 2002. 14). Diskurs lze zjednodušeně nazvat souborem názorů, postojů a pocitů považovaných

v dané společnosti za normální a „ovlivňuje rozmístění a jednání aktérů.“ (Durnová, 2010. 70).

Za tvůrce veřejněpolitických dokumentů ve své práci budu považovat osoby, které se dlouhodobě zabývají drogovou problematikou a protidrogovou politikou. Podílejí se na tvorbě dokumentů, které zadává Vláda ČR a během doby od roku 1993 do roku 2010 působily ve významných poradních orgánech, mezi něž zahrnuji sekretariát Meziresortní protidrogové komise, Radu okresních protidrogových koordinátorů, Hygienickou stanici hl. m. Prahy, sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky nebo Národní monitorovací středisko (dále NMS). Mezi tvůrce ve své práci budu zahrnovat i členy vlády, kteří tvoří RVKPP a tvořili MPK, a ne pouze členy jejich poradních orgánů, přestože členové vlády nezastupují v Radě pozice odborníků, ale jsou jejími členy automaticky na základě své funkce. Přesto však značně ovlivňují tvorbu strategických dokumentů. Za tvůrce tedy budu považovat členy výše jmenovaných organizací, kteří zastávají své funkce na základě své odbornosti a i na základě politického mandátu či voleb.

1.2 Výzkumný cíl

Cílem mé práce bude analyzovat určité části odborného a politického diskursu v protidrogové politice a zjistit, jestli se v průběhu let měnily postoje a názory tvůrců vybraných dokumentů na identifikaci problému, přístup k uživatelům drog a preferovaný přístup k řešení. V případě že ano, pokusím se vysvětlit jak, kdy a proč se tyto změny odehrály.

1.3 Výzkumné otázky

- Jak odborníci pojmenovávají drogový problém ve veřejněpolitických dokumentech?
  - o Měnilo se toto pojmenování od roku 1993 do současnosti?
- Jak odborníci zdůvodňují potřebu existence protidrogové politiky a potřebu se situací zabývat?
  - o Měnilo se toto zdůvodnění v průběhu existence ČR?
- Jak odborníci pojmenovávají samotné uživatele drog?
  - o Měnilo se toto pojmenování od roku 1993 do současnosti?

